

Hemşirelik öğrencilerinin adli hemşirelik hakkındaki bilgi ve düşünceleri

The knowledge and opinions about forensic nursing of nursing students

Burcu Küçükçkaya, Hatice Kahyaoğlu Süt

Corresponding author: Burcu Küçükçkaya
Department of Nursing, Faculty of Health Science, Trakya University,
Balkan Campus, Institute of Health Science, 1st floor, 22030, Edirne, Türkiye
email: burcukucukkaya1992@gmail.com

ORCID:
Burcu Küçükçkaya: 0000-0002-3421-9794
Hatice Kahyaoğlu Süt: 0000-0001-8840-6846

ÖZET

AMAÇ: Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin adli hemşirelik hakkındaki bilgi ve düşüncelerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM: Kesitsel tipteki bu araştırma, Nisan-Ekim 2019 tarihleri arasında bir hemşirelik bölümünde eğitim gören 500 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından literatür incelenerek oluşturulan "Anket Formu" ile toplanmıştır.

BULGULAR: Öğrencilerin yaş ortalaması 20,1±1,6 ve %84,4'ünün cinsiyeti kadındır. Öğrencilerin %76,2'sinin adli hemşirelik alanını bilmediği ve bilenlerin ise internetten öğrendiği, öğrencilerin tamamının (%100,0) adli hemşirelikle ilgili ders almadığı ve adli hemşirelikle ilgili ders verilmesine ihtiyaç olduğunu düşündüğü, en fazla cinsel suçları (%87,6) ve aile içi şiddeti (%78,8) adli hemşireliğin kapsamındaki adli vakalar olarak gördüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin %68,0'ının adli hemşirelerin hukuk alanında bilgi sahibi olması gerektiğini düşündüğü, %71,8'inin adli hemşirelerin Adli Tıp Kurumu'nda çalışması gerektiğini ve %94,6'sının adli hemşirelerin dürüstlük özelliğine sahip olması gerektiğini düşündüğü saptanmıştır.

SONUÇ: Hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğu adli hemşirelik alanının mevcut olduğunu bilmemekte ve üniversite hemşirelik eğitiminde adli hemşirelikle ilgili ders verilmesine ihtiyaç olduğunu düşünmektedir. Ülkemiz üniversite hemşirelik eğitiminde, alanda uzman eğitimciler tarafından adli hemşirelik dersinin verilmesi bir gereklilik olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adli hemşirelik, bilgi, düşünce, hemşirelik, öğrenci.

ABSTRACT

OBJECTIVE: The aim of this study is to investigate the knowledge and opinions about forensic nursing of nursing students.

METHODS: This cross-sectional study was conducted on 500 students who were trained in a nursing department between April-October 2019. The research data were collected by the "Questionnaire Form" prepared by the researchers.

RESULTS: The mean age of the students was 20.1 ± 1.6 and 84.4% of the students were female. It was found that 76.2% of the students do not know that there is a forensic nursing area and all students (100.0%) do not take courses related to forensic nursing. The forensic nursing need to be taught as forensic cases covered by forensic nursing about the most sexual crimes (87%, 6) and domestic violence (78.8%) It was found that 68.0% of the students think that forensic nurses should have knowledge in the field of law, 71.8% of them think that forensic nurses should work in the Forensic Medicine Institution and 94.6% think that forensic nurses should have honesty.

CONCLUSION: The majority of nursing students do not know that there is a forensic nursing field and think that forensic nursing courses should be given in university nursing education. In our country's university nursing education, forensic nursing education to give by professional educator in the field is seen as a necessity.

Keywords: Forensic nursing, knowledge, opinion, nursing, student.

GİRİŞ

Profesyonel hemşirelik, bilimsel yönden gelişim göstermiş ve buna bağlı olarak yeni uzmanlık alanları oluşmuştur. Bunlardan biri de adli hemşireliktir. Adli hemşirelik, adli bilimlerin çalışma alanlarından birisidir (1). Bu bağlamda, adli hemşireliğin temelleri ilk olarak Uluslararası Adli Hemşireler Birliği (The International Association of Forensic Nurse - IAFN) 1992 yılında kurulmasıyla başlamıştır. IAFN'nin misyonu, adli hemşirelik bilimini geliştirerek, bu alanda çalışmak isteyenleri ve/veya çalışanları teşvik ederek ve alanı yaygınlaştırarak adli hemşirelik uygulamalarında liderlik sağlamaktır. IAFN'nin vizyonunun bir kısmı, sağlık, adli bilimler ve yasal sistemlerin kesiştiği bir yerde hemşirelik uygulamalarını tanımlamak ve iletme (2). Bu vizyonu güçlendirmek amacıyla IAFN araştırma komitesi, küresel bir araştırma gündeminin geliştirilmesi için maddeleri tanımlamak üzere eyleme dayalı bir araştırma çalışması yürütmüştür. Yürütülen bu araştırmanın amacı, adli hemşirelikte karar verme kapasitesini arttırmak, kanıta dayalı uygulamaya teşvik etmek, elde edilen en son teknolojiyi hemşirelik uygulamalarına adapte etmek ve daha fazla bilgiye ulaşmak için öncelikleri belirlemek amacıyla adli hemşirelik bilimindeki boşlukları tespit etmektir (3,4). IAFN'nin belirlediği boşlukların başında adli hemşireliğin tanımının yer almasından dolayı, öncelikle adli hemşireliğin tanımı yapılmıştır. Uluslararası Adli Hemşireler Birliği'nin tanımına göre; adli hemşirelik, 'hemşirelerin almış oldukları temel eğitimlerini, şiddet, travma ve diğer suç olgularının failleri ile travma ve/veya ölüm olgularındaki kurbanların muayenesi ve bilimsel olarak araştırılmasında adli alanda kullanmaları' olarak tanımlanmıştır (1,5-7). Bir diğer tanım ise adli hemşirelik, 'hemşirelik biliminin yasal prosedürlere uygulanması olup, adli bilimlerin, hemşirelerin eğitimleri ile birleştirilerek, bilimsel araştırmalara, yaralı veya ölü mağdurların muayenesine, suç, şiddet, kriminal aktivite ve travmatik kaza fail-

lerinin rehabilitasyonuna uygulanması' şeklinde ifade edilmektedir (6,8).

Evrensel bir sağlık problemi olarak tanımlanan suç ve şiddet olaylarının arttığı günümüzde hemşireler, kurbanlar ve failer ile hastanelerde, acil servislerde, yoğun bakımlarda, servislerde, hatta polikliniklerde veya olay yerinde ilk önce karşı karşıya gelen sağlık personeli olmaktadır (9,10). Hemşireler karşılaştıkları bu adli vakalarda bireyi ilk gören, ailesi ya da yakınlarıyla ilk iletişime giren, muayene sırasında eşyalarına dokunan ve bireyden alınan laboratuvar örnekleri ile ilk temas eden kişilerdir (11,12). Ancak Türkiye'de hemşireler, adli tıp ve adli hemşirelik konularında yeterli bilgi ve birikimine sahip olmamaları nedeniyle gerekli yaklaşımlarda bulunamamaktadırlar. Oysa adli tıp konularında özel eğitim almış hemşirelerin, adaletin doğru ve hızlı bir şekilde gerçekleşmesinde, toplum huzurunun sağlanmasında önemli bir yere sahip olan sağlık ekibine sağlayacağı katkı tartışılmaz bir gerçektir (1,6).

Adli hemşirelerin sağlık ekibine sağlayacağı katkıları ülkemizde yasal olarak dayandırabileceği bir görev tanımı bulunmamaktadır. Bu nedenle adli olan vakaların değerlendirilmesi çoğunlukla özel eğitim almamış hemşireler tarafından yapılmaktadır (1). Bu hemşirelerin kanıtların farkına varmaması, kanıtları tanımlama, toplama ve saklama prosedür ve tekniklerini bilmemesi; tedavi ve bakım esnasında kanıtları gözden kaçırmasına, kaybetmesine ya da yok etmesine neden olmaktadır (11). Bu durum adli jinekolojik incelemeyi zorlaştırmakta ve mahkemelerin sonuçsuz kalmasına ya da yanlış karar vermesine neden olabilmektedir (13). Yapılan çalışmalar, hemşirelik bölümünde lisans düzeyinde okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğunun adli olgularla eğitim hayatları boyunca karşılaşmadığını, adli kanıtların toplanması, saklanması, ilgili mercilere ulaştırılması ve adli olguların değerlendirilmesi konularında uygulama eksikliklerinin olduğunu ve adli vakalara ilişkin eğitim ve yaklaşımlarının yeterli olmadığını göstermektedir (14-16).

Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin adli hemşirelik hakkındaki bilgi ve düşüncelerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın alt problemleri;

1. Hemşirelik öğrencilerinin adli hemşirelik hakkındaki bilgi durumları nedir?
2. Hemşirelik öğrencilerinin adli hemşirelik alanı hakkındaki düşünceleri nelerdir?

MATERYAL VE METOD

Araştırmanın Amacı ve Tipi

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin adli hemşirelik hakkındaki bilgi ve düşüncelerini incelemek amacıyla kesitsel tipte yürütülmüştür.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, Nisan-Ekim 2019 tarihleri arasında bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde eğitim gören 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde uygulanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, belirlenen tarihlerde Hemşirelik Bölümü'nde eğitim alan 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin tümü (N=648) oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup araştırmaya katılmaya gönüllü tüm öğrenciler araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. Hemşirelik bölümünde eğitim alan, çalışmanın yapıldığı tarihlerde okulda bulunan ve araştırmaya katılmaya gönüllü n=500 (%77,2) öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada "Anket Formu" kullanılmıştır.

Anket Formu: Araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulmuş olup, hemşirelik öğrencilerinin kişisel özelliklerini içeren 9 soru, adli hemşirelik ile ilgili bilgi durumları ve düşüncelerinin içeren 21 soru olmak üzere toplam 30 sorudan oluşmaktadır (3, 10-12).

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın etik uygunluğu için çalışmanın yürütüleceği üniversitenin Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan BAEK 2019/113 no'lu etik onay ve verilerin toplanması için aynı üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölüm Başkanlığı'ndan yazılı izin ve çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden sözlü onam alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Veri toplanmasına başlanmadan önce katılımcılara çalışmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin anket formunu doldurmaları yaklaşık 10 dk sürmüştür.

Verilerin Analizi

Çalışmanın verileri değerlendirilirken, tanımlayıcı istatistikler [ortalama (ort.) ± standart sapma (SS) ile kategorik sonuçları ise sayı (n) ve yüzde (%)] kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS 23,0 paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Hemşirelik öğrencilerinin kişisel özellikleri Tablo 1'de sunulmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalamasının 20,1±1,6, %84,4'ünün kadın olduğu, %27,0'ının 1. ve 2. sınıfta okuduğu, %64,8'inin Anadolu Lisesi mezunu, %70,4'ünün geliri giderine eşit, %66,2'sinin anne eğitim durumunun ilköğretim ve altı, %50,6'sının baba eğitim durumunun ilköğretim ve altı düzeyde bulunduğu, %83,4'ünün çekirdek aile yapısına sahip olduğu, %51,6'sının yaşamının çoğunu şehirde geçirdiği bulunmuştur (Tablo 1).

Hemşirelik öğrencilerinin adli hemşirelik ile ilgili bilgi durumlarına ilişkin bulgular Tablo 2'de gösterilmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin %23,8'inin adli hemşirelik alanının var olduğunu bildiği, bilenlerin %38,7'sinin internetten öğrendiği, %100,0'ının adli hemşirelikle ilgili ders almadığı, %93,6'sının adli hemşirelikle ilgili ders verilmesine ihtiyaç olduğunu düşündüğü belirlenmiştir. Adli hemşireliğin kapsamında hangi adli durum-

Tablo 1: Hemşirelik öğrencilerinin kişisel özellikleri (n=500)

Değişkenler	Ort±SS		
	n	%	
Yaş	20,1±1,6		
Cinsiyet	Kadın	422	84,4
	Erkek	78	15,6
Sınıf	1.	135	27,0
	2.	135	27,0
	3.	118	23,6
	4.	112	22,4
Mezun Olunan Lise	Düz Lise	61	12,2
	Anadolu Lisesi	324	64,8
	Meslek Lisesi	55	11,0
	Diğer	60	12,0
Gelir Düzeyi	Gelir giderden az	86	17,2
	Gelir gidere eşit	352	70,4
	Gelir giderden fazla	62	12,4
Anne Eğitim Durumu	İlköğretim ve altı	331	66,2
	Lise ve üstü	169	33,8
Baba Eğitim Durumu	İlköğretim ve altı	253	50,6
	Lise ve üstü	247	49,4
Aile Tipi	Çekirdek Aile	417	83,4
	Geniş Aile	83	16,6
Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer	Köy	48	9,6
	İlçe	170	34,0
	Şehir	258	51,6
	Yurtdışı	24	4,8

*n: Sayı; %: Yüzde; Ort.: Ortalama; SS: Standart sapma.

ların bulunabileceği yönünden yapılan değerlendirilmede; öğrencilerin %87,8'inin cinsel suçların, %78,8'inin de aile içi şiddet olgularının bulunduğu düşündüğü tespit edilmiştir. Öğrencilerin %93,0'ının adli hemşireliği 'adli vakaları din, dil ve ırk ayrımı yapmaksızın adaletin sağlanmasını destekleme' olarak tanımladığı, %94,0'ının adli hemşireliği ilgilendiren bir olay yaşamadığı veya karşılaşmadığı, %97,2'sinin adli hemşirelerin bireylerin gizlilik ve mahremiyetine özen gösterilmesi rol ve sorumluluğuna sahip bulunduğu ve %98,4'ünün adli hemşirelerin temel hemşirelik

bilgi ve becerilerine sahip olması gerektiğini düşündüğü belirlenmiştir (Tablo 2).

Hemşirelik öğrencilerinin adli hemşirelik alanı ile ilgili düşüncelerine ilişkin bulgular Tablo 3'te gösterilmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin %68,0'ının adli hemşireliğin hukuk alanında bilgi sahibi olması gerektiğini düşündüğü, %71,8'inin adli hemşirelerin Adli Tıp Kurumu'nda çalışması gerektiği, %56,6'sının Türkiye'de adli hemşireliğin tanımının yasalar ile yapıldığını, %53,0'ının Türkiye'de adli hemşireliğin görev ve sorumlu-

luklarının yasalarla güvence altına alındığını, %71,8'inin adli hemşirelerin adli vaka bildirimini konusunda yasal sorumluluklara sahip olduğunu, %57,6'sının adli hemşireler için her tıbbi yazının adli belge olma potansiyeli olduğunu, %79,2'sinin adli hemşirelerin cezai, hukuki, idari ve mesleki

sorumluluklara sahip olduğunu, %84,6'sının adli hemşireler için araba çarpması, elektrik çarpması, düşme, ailede şiddet, cinsel saldırı, ani / bilinmeyen nedenlerle ölüm, adli belgelerin incelenmesi, zehirlenmeler, bağımlılık olgularının adli vaka niteliği taşıdığı, %92,0'ının adli hemşire-

Tablo 2: Hemşirelik öğrencilerinin adli hemşirelik ile ilgili bilgi durumları (n=500)

		n	%
Adli hemşireliği bilme durumu	Evet	119	23,8
	Hayır	381	76,2
Adli hemşireliği biliyor ise kaynağı	Televizyon	18	15,1
	Gazete, dergi	8	6,7
	İnternet	46	38,7
	Okul/ders	42	35,3
	Diğer	5	4,2
Adli hemşirelik ile ilgili ders alma durumu	Evet	0	0
	Hayır	500	100,0
Adli hemşirelik ile ilgili ders verilmesine ihtiyaç durumu	Evet	468	93,6
	Hayır	32	6,4
Adli hemşireliği ilgilendiren bir olay yaşama veya karşılaşma durumu	Evet	30	6,0
	Hayır	470	94,0
Adli hemşireliğin tanımı*	Adli olaylarda vakaların muayenesinde destek olmak	365	73,0
	Adli olayların bildirimini sağlamak	182	36,4
	Adli vakalarda saptanan kanıtları kaydetmek ve bildirmek	146	29,2
	Adli vakalardan sorumlu olma ve destek verme	89	17,8
	Adli vakaları din, dil ve ırk ayrımı yapmaksızın adaletin sağlanmasını destekleme	465	93,0
	Otopsiye destek sağlama	286	57,2
	Adli olayların incelenmesini ve araştırılmasını sağlama	315	63,0
Sizce adli hemşireliğin kapsamındaki adli durumlar*	Trafik kazaları	242	48,4
	Malpraktis	256	51,2
	Zehirlenme	359	71,8
	İntihar	134	26,8
	Cinsel suçlar	438	87,6
	Aile içi şiddet	394	78,8
	Ateşli silah yaralanmaları	326	65,2
	Delici-kesici alet yaralanmaları	164	32,8

Adli hemşireliğin rol ve sorumlulukları*	Adli vakayı tarafsız bir şekilde ilgili birime bildirme	226	45,2
	Hasta bakımı, tedavi ve danışmanlık	468	93,6
	Adli vakada bireylere önyargısız eşit sağlık hizmeti sunma	427	85,4
	Cezaeindeki mahkumların biyolojik, psikolojik ve sosyal sorunları ile ilgilenme	69	13,8
	Bireylerin gizlilik ve mahremiyetine özen gösterilmesi	486	97,2
	Kanıtların korunması	263	52,6
	Adli vakanın yönetimi	154	30,8
	Eğitim	182	36,4
Adli hemşirenin bilgi sahibi olması gereken konular*	Diğer adli birimlerle işbirliği	447	89,4
	Adli hemşirenin rol ve sorumlulukları, adli vakaya yaklaşım, vaka yönetimi, bilgi aktarımı	463	92,6
	İnsan/hasta/suçlu psikolojisi, hasta ve yakınları ile iletişim	376	75,2
	Hukuk kuralları, yasal süreç	478	95,6
	Temel hemşirelik bilgi ve becerileri	492	98,4
	Kanıt unsurları	269	53,8
	Adli vakaların neler olduğu	454	90,8
	Etik	167	33,4

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

lerin, psikiyatri eğitiminin yanı sıra adli psikiyatri eğitimine de sahip olması gerektiğini, %94,8'inin adli hemşirelerin belirli özelliklere sahip olması gerektiğini ve adli hemşirelerin belirli özelliklere sahip olması gerektiğini düşünenlerin %94,6'sının dürüst olması gerektiğini düşündüğü tespit edilmiştir (Tablo 3).

TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin adli hemşirelik hakkındaki bilgi ve düşüncelerini incelemektir. Ulusal hemşirelik eğitiminde yer alması gerektiği düşünülen adli hemşirelik konusunda öğrencilerin bilgi ve düşünceleri literatür ile karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Çalışmada, öğrencilerin çoğunun adli hemşirelik alanının var olduğunu bilmediği ve bilenlerin ise internetten öğrendiği, öğrencilerin tamamının adli hemşirelikle ilgili ders almadığı ve adli hemşirelikle ilgili ders verilmesine ihtiyaç olduğunu düşündüğü, en fazla cinsel suçları ve aile içi şiddeti adli hemşireliğin kapsamındaki adli durum olarak gördüğü, öğrencilerin adli hemşireliği ilgilendiren bir olay yaşamadığı veya karşılaşmadığı, adli hemşireliği adli vakaları din, dil ve ırk ayrımı yapmaksızın adaletin sağlanmasını destekleme olarak tanımladığı, adli hemşireliği ilgilendiren bir olay yaşamadığı veya karşılaşmadığı, adli hemşirelerin bireylerin gizlilik ve mahremiyetine özen gösterilmesi rol ve sorumlulukları içinde olduğu ve adli hemşirelerin temel hemşirelik bilgi ve becerilerine

sahip olması gerektiği bulunmuştur. Topçu ve Kazan'ın (2018) hemşirelik öğrencilerinin adli hemşirelik ile ilgili görüşlerini inceledikleri çalışmada, öğrencilerin %77,9'unun adli hemşirelik hakkında bilgisinin olmadığı, %94,7'sinin adli hemşirelik eğitimi alması gerektiğini, %98,9'unun adli hemşirelikle ilgili herhangi bir deneyiminin olmadığı ve %81,1'inin cinsel suçları (%87,6) adli hemşireliğin kapsamındaki adli durum olduğu tespit edilmiştir (14). Cerit ve ark.'nın (2018) hemşirelik son sınıf öğrencilerinin adli hemşireliğe ilişkin bilgi düzeylerini inceleyen çalışmada, öğrencilerin çoğunun adli hemşireliği bildiği gösterilmiştir (17). Özkan ve ark.'nın (2018) hemşirelik öğrencilerinin acil servise başvuran adli vakaları gözlemlemelerini inceledikleri çalışmada, öğrencilerin %53,3'ünün polise haber vermenin adli olgular da gözlemlenen hemşireye ait sorumluluk olduğunu düşündüğü tespit edilmiştir (18). Erkan ve ark.'nın (2017) adli hemşirelik hakkında sağlık çalışanlarının farkındalıklarını inceledikleri çalışmada, sağlık çalışanlarının %76,78'inin adli hemşireliği bilmediği belirlenmiştir (19). Şentürk ve Büyükaslan'ın (2013) hemşirelik son sınıf öğrencilerinin adli hemşirelik konusundaki bilgi ve görüşlerini inceledikleri çalışmalarında, öğrencilerin %84,0'ının adli hemşirelik hakkında bilgisinin olmadığı ve %12'sinin adli tıbbi ilgilendiren bir olay yaşadığı veya karşılaştığı saptanmıştır (16). Gökdoğan ve Erkol'un (2005) Bolu'da adli hemşireliği inceledikleri çalışmada, katılımcıların %83,8'i adli hemşireliğin tanımını ve rollerini bilmediği, %82,2'si adli hemşireliğin hemşirelik ders müfredatında olması gerektiğini düşündüğü belirtilmiştir (20). Nazarloo ve ark.'nın (2017) acil serviste çalışan hemşirelerin adli hemşirelik hakkındaki bilgi düzeylerini inceledikleri çalışmada, hemşirelerin %54,4'ünün orta ve %45,1'inin düşük düzeyde adli hemşirelik hakkında bilgisi olduğu, %95,4'ünün adli hemşirelikle ilgili özel bir eğitim almadığı ve %95,9'unun adli hemşirelik ile ilgili eğitimin gerekli olduğunu düşündüğü bildirilmiştir (21). Literatür ve çalışma bulguları birbirine benzerlik göstermiş olup, hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğu adli hemşirelik alanının var olduğunu bilmemekte ve üniversite hemşirelik eğitiminde adli hemşirelikle ilgili ders verilmesine ihtiyaç olduğunu düşünmektedirler.

Hemşirelik öğrencilerinin çoğunun adli hemşireliğin hukuk alanında bilgi sahibi olmasının, adli hemşirelerin Adli Tıp Kurumu'nda çalışmasının gerektiğini, Türkiye'de adli hemşireliğin tanımının yasalar ile yapıldığını, Türkiye'de adli hemşireliğin görev ve sorumluluklarının yasalarla güvence altına alındığını, adli hemşirelerin adli vaka bildirim konusunda yasal sorumluluklara sahip olduğunu, adli hemşireler için her tıbbi yazının adli belge olma potansiyeli bulunduğunu, adli hemşirelerin cezai, hukuki, idari ve mesleki sorumluluklara sahip olduğunu, adli hemşireler için araba çarpması, elektrik çarpması, düşme, aile içi şiddet, cinsel saldırı, ani / bilinmeyen nedenlerle ölüm, adli belgelerin incelenmesi, zehirlenmeler, bağımlılık olaylarının adli vakalar içinde yer aldığını, adli hemşirelerin, psikiyatri eğitiminin yanı sıra adli psikiyatri eğitimine de sahip olması gerektiğini, adli hemşirelerin en fazla dürüstlük özelliğine sahip olması gerektiğini düşündükleri bulunmuştur. Topçu ve Kazan'ın (2018) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %74,7'sinin adli hemşireliğin adli bilimler ve %70,5'inin temel sağlık bilimleri alanında bilgi sahibi olması gerektiğini, %82,1'inin adli hemşirelerin Adli Tıp Kurumu'nda çalışması gerektiğini düşündüğü saptanmıştır (14). Cerit ve ark.'nın (2018) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin çoğunun adli hemşirelerin hastanede, Adli Tıp Kurumu'nda ve cezaevlerinde çalışması gerektiği ve adli hemşireliğin hemşirelik ve temel sağlık bilimleri alanlarında bilgi sahibi olması gerektiğini düşündüğü gösterilmiştir (17). Erkan ve ark.'nın (2017) yaptıkları çalışmada hemşirelik öğrencilerinin %55,4'ünün adli olaylarda rolleri ve yasal sorumluluklarının farkında olmadığı belirlenmiştir (19). Şentürk ve Büyükaslan'ın (2013) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %28,0'ünün adli hemşireliğin temel sağlık bilimleri alanında bilgi sahibi olması gerektiğini, %48,0'ünün adli hemşirelerin hastanede çalışması gerektiğini, %72,0'ünün adli hemşirelerin belirli özelliklere sahip olması gerektiğini düşündüğü saptanmıştır (16). Çalışma bulgularımız ve benzer literatür bulguları birbirine uyumluluk göstermekte olup adli hemşirelik alanında eğitim almış hemşirelerin, ülkemiz sağlık kuruluşlarında adli vaka ile karşılaşılan servislerde (acil servis gibi) ve adli birimlerde görev alması gerekliliği görülmektedir.

Tablo 3: Hemşirelik öğrencilerinin adli hemşirelik alanı ile ilgili düşünceleri (n=500)

Değişkenler	n	%	
Adli hemşirelerin bilgi sahibi olması gerektiği alanlar*	Temel Sağlık Bilimleri	311	62,2
	Hukuk	340	68,0
	Sosyal Bilimler	119	23,8
Adli hemşireliğin çalışma alanları*	Hastane	204	40,8
	Cezaevi	198	39,6
	Adli Tıp Kurumu	359	71,8
	Olay Yeri İnceleme	160	32,0
	Adli Jinekoloji	173	34,6
	Adli Psikiyatri	188	37,6
Türkiye'de adli hemşireliğin tanımı yasalar ile yapılma durumu	Evet	283	56,6
	Hayır	217	43,4
Türkiye'de adli hemşireliğin görev ve sorumlulukları yasalarla güvence altına alınma durumu	Evet	265	53,0
	Hayır	235	47,0
Adli hemşireler, adli vaka bildirim konusunda yasal sorumluluklara sahip olma durumu	Evet	359	71,8
	Hayır	141	28,2
Adli hemşireler için her tıbbi yazının adli belge olma potansiyeli olma durumu	Evet	288	57,6
	Hayır	212	42,4
Adli hemşireler cezai, hukuki, idari ve mesleki sorumluluklara sahip olma durumu	Evet	396	79,2
	Hayır	104	20,8
Adli hemşireler için araba çarpması, elektrik çarpması, düşme, ailede şiddet, cinsel saldırı, ani / bilinmeyen nedenlerle ölüm, adli belgelerin incelenmesi, zehirlenmeler, bağımlılık bazı adli vakalar içinde yer alma durumu	Evet	423	84,6
	Hayır	77	15,4
Adli hemşireler, şahit/fail ile saygınlık ve güvene dayalı iletişim içinde olma durumu	Evet	414	82,8
	Hayır	86	17,2
Adli hemşireler, psikiyatri eğitiminin yanı sıra adli psikiyatri eğitimine de sahip olma durumu	Evet	460	92,0
	Hayır	40	8,0
Adli hemşireler belirli özelliklere sahip olma durumu	Evet	474	94,8
	Hayır	26	5,2
Adli hemşireler belirli özelliklere sahip olmalı ise bu özellikler*	Dürüst	403	80,6
	Kurumsal bağlılığı olan	284	56,8
	Etik davranan	409	81,8
	Sorumluluk sahibi olan	389	77,8
	Empatik	284	56,8
	Sonuç odaklı ve iyi iletişim kurabilen	356	71,2
	Stresle başetme yeteneği bulunan	355	71,0
	Hasta mahremiyetini önemseme	349	69,8
Zamanı iyi yönetme	294	58,8	

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonuçlarımız gösteriyor ki; hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğu adli hemşirelik alanının var olduğunu bilmemekte ve üniversite hemşirelik eğitiminde adli hemşirelikle ilgili ders verilmesine ihtiyaç olduğunu düşünmektedir. Öğrenciler büyük çoğunlukla ülkemizdeki sağlık kuruluşlarında adli vaka ile karşılaşılan servislerde (acil servis gibi) ve adli birimlerde adli hemşirelik

eğitimi almış hemşirelerin görev almasının gerekli olduğu görüşünü savunmaktadır.

Çalışmanın sonuçları; ülkemiz üniversite hemşirelik eğitiminde, alanda uzman eğitimciler tarafından adli hemşirelik dersinin verilmesi, adli hemşirelik alanında eğitim almış hemşirelerin ülkemiz sağlık kuruluşlarında adli vaka ile karşılaşılan servislerde ve adli birimlerde görev almasının gerekli bulunduğu görüşünü desteklemektedir.

KAYNAKLAR

1. Yelken N, Tunalı G, Gültekin G. Forensic nursing situation in Turkey [in Turkish]. *STED* 2004;13(5):171-2.
2. Drake SA, Koetting C, Thimsen K, Downing N, Porta C, Hardy P, Valentine JL, Finn C, Engebretson J. Forensic nursing state of the science: Research and practice opportunities. *Journal of Forensic Nursing* 2018;14(1):3-10.
3. Dols JD, Bullard K, Gembol L. Setting a nursing research agenda. *Journal of Nursing Administration* 2010;40(5):201-4.
4. Morse J. Legal mobilization in medicine: Nurses, rape kits, and the emergence of forensic nursing in the United States since the 1970s. *Social Science & Medicine* 2019;222:323-34.
5. Jo NY, Lee YM, Son YJ. An Evolutionary Concept Analysis of Forensic Nursing Competency. *J Korean Crit Care Nurs* 2018;11(2):34.
6. Gökdoğan MR, Altunçul H. Forensic Nursing: Scope and task [in Turkish]. *Nursing Forum* 2002;5(5):16-21.
7. Cunha M, Libório R, Coelho M. Knowledge Questionnaire over Forensics Nursing Practices. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 2016;217:1089-97.
8. Zeyfeolu Y, Özdemir Ç, Hancı İH. Forensic Nursing. Forensic Medicine and Forensic Sciences. [in Turkish]. Ankara: Seçkin Publishing, 2002. p.631-6.
9. Sunmaz D, Başbakkal Z, Boluşık B. Working areas of forensic nurse [in Turkish]. *Journal of Forensic Sciences* 2008;7(3):42-7.
10. Sharma BR. Clinical forensic medicine-management of crime victims from trauma to trial. *J Clin Forensic Med* 2003;(10):267-73.
11. Lynch VA. Forensic nursing. St. Louis: Elsevier Mosby; 2006.
12. Stevens S. Cracking the case: your role in forensic nursing. *Nursing* 2004; 34(11):54-6.
13. Gökdoğan MR. The need for a sexual assault nurse examiner (SANE). *Forensic Medicine Bulletin* 2008; 13(2):69-77.
14. Topçu ET, Kazan EE. The opinions of senior nursing students about forensic nursing. *Egyptian Journal of Forensic Sciences* 2018;8(1):16.
15. Kalayci I, Yazici SÖ, Küpeli A. Assesment of the knowledge level of nursing students on forensic nursing. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 2014;131:130-4.
16. Şentürk S, Büyükaslan B. Determination of knowledge and opinions about forensic nursing of senior nursing students. *Bozok Medical Journal* 2013;3(3):19-26.
17. Cerit B, Çalışkan MA, Çoşkun S, Temelli G. Identification of the knowledge levels of the senior students in nursing department concerning forensic nursing. *Journal of Forensic Medicine* 2017;31:1-14.
18. Özkan ZK, Ünver S, Pelin M, Fındık ÜY. Forensic Cases Observation Status of Nursing Students in Emergency Room. *Health and Society* 2018;28(2):47-52.
19. Erkan I, Yesilyurt A, Kayserili A. Analysis of Awareness for Healthcare Professionals in Forensic Nursing. *Forensic Res Criminol Int J* 2017;5(3):00153.
20. Gokdogan MR, Erkol Z. Nursing in Bolu, Turkey: A Survey. *J Clin Forensic Med*. 2005 Feb;12(1): 14-7.
21. Nazarloo LF, Sedghi Sabet M, Jafaraghaee F, Kazemnezhad Leyli E, Rahbar Taromsari M, Jolly A. Emergency Department Nurses's Knowledge about Forensic Nursing. *Journal of Holistic Nursing and Midwifery* 2017;27(3):27-36.